KRIMINOLOGIYA VA JINOIY ODIL SUDLOV

ILMIY-AMALIY JURNAL

2026-yil 2-son

VOLUME 6 / ISSUE 2 / 2026
ISSUE DOI: HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.CCJ.6.2.

ISSN 2181-2179
DOI: HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.CCJ

Crossref Content Registration

MUASSIS:
TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI

"Kriminologiya va jinoiy odil sudlov" ilmiy-amaliy jurnali Oʻzbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2021-yil 18-martda 1160-sonli guvohnoma bilan davlat roʻyxatidan oʻtkazilgan.

Ushbu jurnal Oʻzbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi bilan hamkorlikda tashkil etilgan.

Jurnal Oʻzbekiston Respublikasi Oliy taʼlim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari roʻyxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va koʻpaytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Sotuvda kelishilgan narxda.

Nashr boʻyicha masʼul:
O. Choriyev

Muharrirlar:
Y. Yarmolik, M. Sharifova, Sh. Beknazarova, E. Mustafayev, K. Abduvaliyeva, E. Sharipov, X. Yuldasheva.
Musahhih:
R. Yunusova
Texnik muharrir:
U. Sapayev
Dizayner:
D. Rajapov

Tahririyat manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh koʻchasi, 35.

Tel.: (0371) 233-66-36, 233-41-09.
Faks: (0371) 233-37-48.
Veb-sayt: www.ccj.tsul.uz
E-mail: criminologyjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1386.

Nashriyot litsenziyasi
№ 174625, 29.11.2023.

Jurnal 2026-yil 19-iyunda
bosmaxonaga topshirildi.
Qogʻoz bichimi: A4.
Shartli bosma tabogʻi: 22,5.
Adadi: 100. Buyurtma: № 70.

Bosmaxona litsenziyasi
29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh koʻchasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAYʼATI

BOSH MUHARRIR
Q. Abdurasulova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish shoʻbasi professori, yuridik fanlar doktori
Y. Kolenko – Oʻzbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi boshligʻining birinchi oʻrinbosari

BOSH MUHARRIR OʻRINBOSARI
D. Bazarova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi shoʻbasi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

MASʼUL MUHARRIR
Sh. Xaydarov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish shoʻbasi mudiri oʻrinbosari, yuridik fanlar doktori, professor

TAHRIR HAYʼATI AʼZOLARI
M. Rustambayev – Oʻzbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti boshligʻi, yuridik fanlar doktori, professor
A. Otajonov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish shoʻbasi professori, yuridik fanlar doktori
O. Mahkamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish shoʻbasi dotsent v.b., yuridik fanlar doktori
N. Salayev – Oʻzbekiston Respublikasi Odil sudlov akademiyasi prorektori, yuridik fanlar doktori, professor
S. Niyozova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish shoʻbasi professori, yuridik fanlar doktori
V. Davlyatov – Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi huzuridagi Parlament tadqiqotlari instituti direktorining oʻrinbosari, yuridik fanlar doktori, professor
A. Baratov – Toshkent davlat yuridik universiteti Kriminalistika va sud ekspertizasi shoʻbasi mudiri, yuridik fanlar nomzodi
D. Musayev – Bojxona institutining Umumhuquqiy fanlar kafedrasi boshligʻi, yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori, dotsent
I. Nikonov – O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi boshqarma boshligʻi, yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori
N. Hojiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish shoʻbasi dotsenti v.b.
P. Xojabekov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish shoʻbasi oʻqituvchisi, yuridik fanlar nomzodi
D. Nurumov – Toshkent davlat yuridik universiteti Sud hokimiyati, advokatura va huquqni muhofaza qiluvchi organlar shoʻbasi professori v.b., yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori

ISSN 2181-2179
DOI: 10.51788/tsul.ccj.

УЧРЕДИТЕЛЬ:
ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Научно-практический журнал «Криминология и уголовное правосудие» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 18 марта 2021 года с удостоверением № 1160.

Журнал создан при сотрудничестве с Правоохранительной академией Республики Узбекистан.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:
О. Чориев

Редакторы:
Е. Ярмолик, М. Шарифова, Ш. Бекназарова, Э. Мустафаев, К. Абдувалиева, Э. Шарипов, Х. Юлдашева.
Корректор:
Р. Юнусова
Технический редактор:
У. Сапаев
Дизайнер:
Д. Ражапов

Адрес редакции:
100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.

Тел.: (0371) 233-66-36, 233-41-09.
Факс: (0371) 233-37-48.
Веб-сайт: www.ccj.tsul.uz
E-mail: criminologyjournal@tsul.uz

Подписной индекс: 1386.

Издательская лицензия от 29.11.2023, № 174625.

Журнал передан в типографию 18.06.2026.
Формат бумаги: А4.
Усл. п. л. 22,5. Тираж: 100 экз.
Номер заказа: 70.

Лицензия типографии от № 174626, 29.11.2023.

Отпечатано в типографии Ташкентского государственного юридического университета.
100047, г. Ташкент, ул. Сайилгох, дом 37.

© Ташкентский государственный юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

К. Абдурасулова – профессор сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Е. Коленко – первый заместитель начальника Правоохранительной академии Республики Узбекистан

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Д. Базарова – заведующая сектором уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Ш. Хайдаров – заместитель заведующего сектором уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

ЧЛЕНЫ РЕДКОЛЛЕГИИ

М. Рустамбаев – начальник Университета общественной безопасности Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

А. Отажонов – профессор сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

О. Махкамов – и. о. доцента сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Н. Салаев – проректор Академии правосудия Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

С. Ниёзова – профессор сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

В. Давлятов – заместитель директора Института парламентских исследований при Законодательной палате Олий Мажлиса Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

А. Баратов – заведующий сектором криминалистики и судебной экспертизы Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук

Д. Мусаев – начальник кафедры общеправовых дисциплин Таможенного института, доктор философии по юридическим наукам, доцент

И. Никонов – начальник управления Администрации Президента Республики Узбекистан, доктор философии по юридическим наукам

Н. Хожиев – и. о. доцента сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета

П. Хожабеков – преподаватель сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук

Д. Нурумов – и. о. профессора сектора судебной власти, адвокатуры и правоохранительных органов Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

FOUNDER:
TASHKENT STATE UNIVERSITY OF LAW

The scientific-practical journal "Criminology and Criminal Justice" was registered by the Press and Information Agency of Uzbekistan on March 18, 2021, with certificate No. 1160.

This journal was founded in cooperation with the Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan.

The journal is included in the list of journals of the Higher Attestation Commission under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan.

Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
O. Choriev

Editors:
E. Yarmolik, M. Sharifova, Sh. Beknazarova, E. Mustafaev, K. Abduvaliyeva, E. Sharipov, Kh. Yuldasheva.
Proofreader:
R. Yunusova
Technical editor:
U. Sapaev
Designer:
D. Rajapov

Editorial office address:
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.

Phone: (0371) 233-66-36,
233-41-09.
Fax: (0371) 233-37-48.
Website: www.ccj.tsul.uz
E-mail: criminologyjournal@tsul.uz

Subscription index: 1386.

Publishing license
№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 18.06.2026.
Paper size: A4. Cond.p.f: 22,5.
Units: 100. Order: № 70.

Printing house license
№ 174626, 29.11.2023.

Published in the Printing house of Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city, Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF

Q. Abdurasulova – Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

Y. Kolenko – First Deputy Head of the Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF

D. Bazarova – Head of the Department of Criminal Procedural Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

EXECUTIVE EDITOR

Sh. Khaydarov – Deputy Head of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

M. Rustambayev – Head of the University of Public Security of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

A. Otajonov – Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

O. Mahkamov – Acting Associate Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

N. Salaev – Deputy Rector of the Academy of Justice of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

S. Niyozova – Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

V. Davlyatov – Deputy Director of the Institute of Parliamentary Research under the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

A. Baratov – Head of the Department of Criminalistics and Forensic Examination of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences

D. Musaev – Head of the Department of General Legal Sciences of the Customs Institute, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

I. Nikonov – Head of a Department of the Administration of the President of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

N. Hojiyev – Acting Associate Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law

P. Khojabekov – Lecturer of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences

D. Nurumov – Acting Professor of the Department of Judiciary, Advocacy and Law Enforcement Agencies of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

2026-YIL 2-SON
VOLUME 6
ISSUE 2 / 2026

MUNDARIJA

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

Hakimov Komil Baxtiyarovich
GIYOHVANDLIK VOSITALARI YOKI ULARNING ANALOGLARI BILAN QONUNGA XILOF RAVISHDA MUOMALA QILGANLIK UCHUN JINOIY JAVOBGARLIKNI TAKOMILLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI 11

Abzalova Xurshida Mirziyotovna
OʻZBEKISTON RESPUBLIKASI JINOYAT HUQUQIDA EVTANAZIYA: IJTIMOIY-HUQUQIY, AXLOQIY VA JINOYAT-HUQUQIY JIHATLAR 21

Xudaykulov Feruzbek Xurramovich
JINOYAT HUQUQIDA SABABIY BOGʻLANISHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI 30

Fazilov Farxod Maratovich
PUL MABLAGʻLARINI LEGALLASHTIRISH (YUVISH) JINOYATI SUBYEKTIV BELGILARINING JINOYAT-HUQUQIY TAHLILI 44

Karaketova Dilnoza Yuldashevna
YURIDIK SHAXSLAR JINOYAT SUBYEKTI SIFATIDA 57

Matviyenko Irina Aleksandrovna, AllahRakha Naim
OʻZBEKISTONDA KIBERTAʼQIBNING HUQUQIY KOʻRINMASLIGI: SUD QARORLARINI TAHLIL QILISH 69

Jumaniyozova Zarnigor Maxammadi qizi
OʻZBEKISTON REPUBLIKASI JINOYAT KODEKSIDA ODAM SAVDOSI UCHUN JAVOBGARLIK EVOLYUTSIYASI 81

Utayev Xusniddin Xurramovich
RAQAMLI FIRIBGARLIKDA QASD, MOTIV VA JINOYAT SUBYEKTINING JINOYAT-HUQUQIY TAVSIFI 92

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

Mamadaliyev Umid Yoʻldashevich
OʻZBEKISTON RESPUBLIKASI JINOYAT PROTSESSIDA EKSTRADITSIYA INSTITUTINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH VA AMALGA OSHIRISHNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI 101

Karimov Abdumalik Abdumutal oʻgʻli
YOSHLAR ORASIDA EKSTREMIZM BILAN BOGʻLIQ JINOYATLARGA QARSHI KURASHISHNING KRIMINALISTIK USULLARINI RIVOJLANTIRISH BOʻYICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI 110

Fatullayev Shodmonbek Madatovich
JINOYAT ISHIDA EKSPERTIZA TAYINLASH TARTIBI VA UNGA QO'YILADIGAN PROTSESSUAL TALABLAR 119

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

Musayev Djamaliddin Kamalovich
XALQARO HAMKORLIK GIYOHVANDLIK VOSITALARINING NOQONUNIY AYLANISHIGA QARSHI KURASHISH ASOSI SIFATIDA 133

12.00.15 – KRIMINOLOGIYA

Abdurasulova Kumrinisa Raimkulovna, Davranov Xusniddin Baxranovich
ICHKI ISHLAR ORGANLARI XODIMLARINING KORRUPSIYAVIY JINOYATLAR SODIR ETISH SABABLARI VA ULARGA IMKON BERGAN SHART-SHAROITLAR 144

Niyozova Salomat Saparovna
O'Z JONIGA QASD QILISHNING KELIB CHIQISH SABABLARI VA UNGA IMKON BERGAN SHART-SHAROITLARIGA DOIR ILMIY YONDASHUVLAR 156

Tojiyev Jo'rabek Muxtorovich
JINOYAT PROTSESSIDA VOYAGA YETMAGANLAR ISHTIROKIDA PEDAGOG VA PSIXOLOGNING PROTSESSUAL MAQOMI HAMDA FUNKSIYALARI 170

Nasriyeva Dilnoza Narzulloyevna
AYOLLAR TOMONIDAN SODIR ETILADIGAN EKSTREMIZM BILAN BOG'LIQ JINOYATLAR TUSHUNCHASI, UNING IJTIMOIY XAVFLILIGI 182

ISSN 2181-2179
DOI: 10.51788/tsul.ccj.

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

Хакимов Комил Бахтиярович
НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА НЕЗАКОННЫЙ ОБОРОТ НАРКОТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ ИЛИ ИХ АНАЛОГОВ 11

Абзалова Хуршида Мирзиятовна
ЭВТАНАЗИЯ В УГОЛОВНОМ ПРАВЕ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: СОЦИАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ, НРАВСТВЕННЫЕ И УГОЛОВНО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ 21

Худайкулов Ферузбек Хуррамович
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИЧИННОЙ СВЯЗИ В УГОЛОВНОМ ПРАВЕ 30

Фазилов Фарход Маратович
УГОЛОВНО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ СУБЪЕКТИВНЫХ ПРИЗНАКОВ ПРЕСТУПЛЕНИЯ ЛЕГАЛИЗАЦИИ (ОТМЫВАНИЯ) ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ 44

Каракетова Дилноза Юлдашевна
ЮРИДИЧЕСКИЕ ЛИЦА КАК СУБЪЕКТЫ ПРЕСТУПЛЕНИЯ 57

Матвиенко Ирина Александровна, АллахРакха Наим
ПРАВОВАЯ НЕВИДИМОСТЬ КИБЕРПРЕСЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ: АНАЛИЗ СУДЕБНЫХ РЕШЕНИЙ 69

Жуманиязова Зарнигор Махаммади кизи
ЭВОЛЮЦИЯ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА ТОРГОВЛЮ ЛЮДЬМИ В УГОЛОВНОМ КОДЕКСЕ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 81

Утаев Хусниддин Хуррамович
УГОЛОВНО-ПРАВОВАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА УМЫСЛА, МОТИВА И СУБЪЕКТА ПРЕСТУПЛЕНИЯ ПРИ ЦИФРОВОМ МОШЕННИЧЕСТВЕ 92

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Мамадалиев Умид Юлдашевич
СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ И РЕАЛИЗАЦИИ ИНСТИТУТА ЭКСТРАДИЦИИ В УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 101

Каримов Абдумалик Абдумутал угли
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ КРИМИНАЛИСТИЧЕСКИХ МЕТОДОВ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ПРЕСТУПЛЕНИЯМ ЭКСТРЕМИСТСКОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ СРЕДИ МОЛОДЁЖИ 110

Фатуллаев Шодмонбек Мадатович
ПОРЯДОК НАЗНАЧЕНИЯ ЭКСПЕРТИЗЫ ПО УГОЛОВНОМУ ДЕЛУ И ПРОЦЕССУАЛЬНЫЕ ТРЕБОВАНИЯ, ПРЕДЪЯВЛЯЕМЫЕ К НЕЙ 119

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

Мусаев Джамалиддин Камалович
МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО КАК ОСНОВА ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ НЕЗАКОННОМУ ОБОРОТУ НАРКОТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ 133

12.00.15 – КРИМИНОЛОГИЯ

Абдурасулова Кумриниса Раимкуловна, Давранов Хусниддин Бахранович
ПРИЧИНЫ СОВЕРШЕНИЯ КОРРУПЦИОННЫХ ПРЕСТУПЛЕНИЙ СОТРУДНИКАМИ ОРГАНОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ И СПОСОБСТВУЮЩИЕ ИМ УСЛОВИЯ 144

Ниёзова Саломат Сапаровна
НАУЧНЫЕ ПОДХОДЫ К ПРИЧИНАМ СУИЦИДА И УСЛОВИЯМ, СПОСОБСТВУЮЩИМ ЕГО СОВЕРШЕНИЮ 156

Тожиев Журабек Мухторович
ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ СТАТУС И ФУНКЦИИ ПЕДАГОГА И ПСИХОЛОГА В УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ С УЧАСТИЕМ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ 170

Насриева Дилноза Нарзуллоевна
ПОНЯТИЕ ПРЕСТУПЛЕНИЙ ЭКСТРЕМИСТСКОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ, СОВЕРШАЕМЫХ ЖЕНЩИНАМИ, И ИХ ОБЩЕСТВЕННАЯ ОПАСНОСТЬ 182

ISSN 2181-2179
DOI: 10.51788/tsul.ccj.

CONTENTS

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

Hakimov Komil Bakhtiyarovich
SOME ISSUES OF IMPROVING CRIMINAL LIABILITY FOR THE ILLICIT TRAFFICKING OF NARCOTIC DRUGS OR THEIR ANALOGUES 11

Abzalova Khurshida Mirziyotovna
EUTHANASIA IN THE CRIMINAL LAW OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN: SOCIO-LEGAL, MORAL AND CRIMINAL-LAW ASPECTS 21

Khudaykulov Feruzbek Khurramovich
THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF CAUSABILITY IN CRIMINAL LAW 30

Fazilov Farkhod Maratovich
CRIMINAL-LEGAL ANALYSIS OF SUBJECTIVE CHARACTERISTICS OF THE CRIME OF LAUNCHING (MONEY LAUNDERING) 44

Karaketova Dilnoza Yuldashevna
LEGAL ENTITIES AS SUBJECTS OF CRIME 57

Matvienko Irina Aleksandrovna, AllahRakha Naeem
THE LEGAL INVISIBILITY OF CYBERSTALKING IN UZBEKISTAN: AN ANALYSIS OF JUDICIAL DECISIONS 69

Jumaniyozova Zarnigor Makhammadi kizi
EVOLUTION OF LIABILITY FOR HUMAN TRAFFICKING IN THE CRIMINAL CODE OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 81

Utaev Husniddin Khurramovich
CRIMINAL LAW CHARACTERISTICS OF INTENT, MOTIVE, AND THE OFFENDER IN DIGITAL FRAUD 92

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND FORENSIC EXPERTISE

Mamadaliev Umid Yuldashevich
MODERN ISSUES OF LEGAL REGULATION AND IMPLEMENTATION OF THE EXTRADITION INSTITUTION IN THE CRIMINAL PROCESS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 101

Karimov Abdumalik Abdumutal ugli
EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES IN THE DEVELOPMENT OF CRIMINALISTIC METHODS OF COMBATING CRIMES RELATED TO EXTREMISM AMONG YOUNG PEOPLE 110

Fatullaev Shodmonbek Madatovich
PROCEDURE FOR APPOINTING FORENSIC EXAMINATION IN CRIMINAL PROCEEDINGS AND PROCEDURAL REQUIREMENTS 119

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

Musaev Djamaliddin Kamalovich
INTERNATIONAL COOPERATION AS THE FOUNDATION FOR COMBATING ILLICIT DRUG TRAFFICKING 133

12.00.15 – CRIMINOLOGY

Abdurasulova Kumrinisa Raimkulovna, Davranov Khusniddin Bakhranovich
REASONS FOR THE COMMISSION OF CORRUPTION CRIMES BY EMPLOYEES OF INTERNAL AFFAIRS BODIES AND THE CONDITIONS THAT ENABLED THEM 144

Niyozova Salomat Saparovna
SCIENTIFIC APPROACHES TO THE CAUSES OF SUICIDE AND THE CONDITIONS CONTRIBUTING TO ITS COMMISSION 156

Tojiev Jurabek Mukhtorovich
PROCEDURAL STATUS AND FUNCTIONS OF A PEDAGOGUE AND A PSYCHOLOGIST IN CRIMINAL PROCEEDINGS INVOLVING MINORS 170

Nasrieva Dilnoza Narzullaevna
THE CONCEPT OF CRIMES RELATED TO EXTREMISM COMMITTED BY WOMEN, ITS SOCIAL DANGER 182

ISSN 2181-2179
DOI: 10.51788/tsul.ccj.

Kelib tushgan / Получено / Received: 14.04.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 25.05.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 18.06.2026

DOI: https://dx.doi.org/10.51788/tsul.ccj.6.2./WFWX4749
UDC: 343.9(035.3)(575.1)

PUL MABLAGʻLARINI LEGALLASHTIRISH (YUVISH) JINOYATI SUBYEKTIV BELGILARINING JINOYAT-HUQUQIY TAHLILI

Fazilov Farxod Maratovich,
Toshkent davlat yuridik universiteti
Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga
qarshi kurashish shoʻbasi professor v.b.,
yuridik fanlar doktori
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-8603-1948
e-mail: f.fazilov@tsul.uz

Annotatsiya. *Mazkur maqolada jinoiy daromadlarni legallashtirish (pul yuvish) tushunchasining umumiy nazariy asoslari tahlil qilingan. Tadqiqot doirasida ushbu hodisaning jinoyat-huquqiy mohiyati, uning zamonaviy iqtisodiy munosabatlar tizimidagi oʻrni hamda ijtimoiy xavflilik darajasi ochib berilgan. Shuningdek, ilmiy tadqiqot doirasida umumilmiy metodlar majmuasidan kompleks tarzda foydalanilgan. Xususan, tarixiy metod, qiyosiy-huquqiy metod hamda mantiqiy metod (tahlil va sintez) tadqiqotning metodologik asosini tashkil etdi. Tarixiy metod orqali jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish institutining shakllanishi va rivojlanish bosqichlari, uning milliy va xalqaro huquqiy evolyutsiyasi oʻrganilgan. Bu yondashuv mazkur institutning genezisini aniqlash, shuningdek, zamonaviy huquqiy tartibga solishning ildizlarini ochib berishga xizmat qildi. Qiyosiy-huquqiy metod yordamida Oʻzbekiston Respublikasi qonunchiligi xorijiy davlatlar tajribasi va xalqaro standartlar bilan taqqoslandi. Xususan, jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish sohasidagi yondashuvlar, subyekt masalasi hamda javobgarlik asoslari turli huquq tizimlari kesimida tahlil qilindi. Bu esa milliy qonunchilikni takomillashtirish yoʻnalishlarini aniqlash imkonini berdi. Xulosa oʻrnida, jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashishdagi davlat siyosati xalqaro majburiyatlar va milliy iqtisodiy manfaatlar uygʻunligiga asoslanishi lozimligi koʻrsatilgan. Maqolada xalqaro standartlarni milliy qonunchilikka implementatsiya qilishda davlatning oʻziga xos huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlari hamda huquqni qoʻllash amaliyotini inobatga olish, yaʼni global talablar va milliy manfaatlar oʻrtasida muvozanatni taʼminlash zarurligi asoslab berilgan.*

Kalit soʻzlar*: jinoyat, jinoiy javobgarlik, jinoiy daromadlar, pul yuvish, daromadlarni legallashtirish, jazo*

2026-YIL 2-SON
VOLUME 6
ISSUE 2 / 2026

УГОЛОВНО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ СУБЪЕКТИВНЫХ ПРИЗНАКОВ ПРЕСТУПЛЕНИЯ ЛЕГАЛИЗАЦИИ (ОТМЫВАНИЯ) ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ

Фазилов Фарход Маратович,
доктор юридических наук, и. о. профессора
сектора уголовного права, криминологии и
противодействия коррупции
Ташкентского государственного
юридического университета

Аннотация. *В настоящей статье проанализированы общетеоретические основы понятия легализации (отмывания) преступных доходов. В рамках исследования раскрыты уголовно-правовая сущность данного явления, его место в системе современных экономических отношений, а также степень его общественной опасности. Наряду с этим в ходе исследования комплексно использован ряд общенаучных методов. В частности, методологическую основу исследования составили исторический, сравнительно-правовой и логический методы (анализ и синтез). С использованием исторического метода изучены этапы становления и развития института противодействия легализации преступных доходов, а также его национальная и международно-правовая эволюция. Данный подход позволил определить генезис рассматриваемого института и раскрыть истоки современного правового регулирования в данной сфере. Посредством сравнительно-правового метода законодательство Республики Узбекистан сопоставлено с опытом зарубежных государств и международными стандартами. В частности, проведён анализ подходов к противодействию легализации преступных доходов, вопросам субъекта преступления и оснований ответственности в различных правовых системах. Это позволило определить основные направления совершенствования национального законодательства. В заключение отмечается, что государственная политика в сфере противодействия легализации преступных доходов должна основываться на гармоничном сочетании международных обязательств и национальных экономических интересов. В статье обоснована необходимость учёта особенностей национальной правовой системы, социально-экономических условий и правоприменительной практики при имплементации международных стандартов в национальное законодательство, а также обеспечения баланса между глобальными требованиями и национальными интересами.*

Ключевые слова: *преступление, уголовная ответственность, преступные доходы, отмывание денежных средств, легализация доходов, наказание*

CRIMINAL-LEGAL ANALYSIS OF SUBJECTIVE CHARACTERISTICS OF THE CRIME OF LAUNCHING (MONEY LAUNDERING)

Fazilov Farkhod Maratovich,
Acting Professor of the Department of the Criminal Law,
Criminology and Anti-Corruption,
Tashkent State Law University,
Doctor of Science in Law

Abstract. *This article analyzes the general theoretical foundations of the concept of money laundering. Within the framework of the study, the criminal-legal essence of this phenomenon, its role in the system of modern economic relations, and the degree of social danger are revealed. Furthermore, a complex of general scientific methods was comprehensively utilized within the framework of the scientific research. In particular, the historical method, the comparative-legal method, and the logical method (analysis and synthesis) formed the methodological basis of the study. Through the historical method, the stages of formation and development of the institute for combating the legalization of criminal proceeds, as well as its national and international legal evolution, were studied. This approach served to determine the genesis of this institution, as well as to reveal the roots of modern legal regulation. Using the comparative legal method, the legislation of the Republic of Uzbekistan was compared with the experience of foreign countries and international standards. In particular, approaches to combating the legalization of criminal proceeds, the subject matter, and the grounds for liability were analyzed across various legal systems. This made it possible to identify directions for improving national legislation. In conclusion, it is indicated that state policy in the fight against the legalization of criminal proceeds should be based on the harmony of international obligations and national economic interests. The article substantiates the need to take into account the specific legal, socio-economic conditions of the state and law enforcement practice when implementing international standards into national legislation, i.e., to ensure a balance between global requirements and national interests.*

Keywords: *crime, criminal liability, proceeds of crime, money laundering, legalization criminal proceeds, punishment*

Kirish

Milliy jinoyat-huquqiy fan doirasida jinoyat subyekti tushunchasi fundamental kategoriyalardan biri sifatida e’tirof etiladi. Umumiy qabul qilingan yondashuvga koʻra, jinoyat subyekti – bu jinoyat sodir etgan, aqli raso (ya’ni muomalaga layoqatli va oʻz harakatlarining haqiqiy mohiyatini anglay oladigan) hamda jinoyat qonunchiligida belgilangan yoshga yetgan jismoniy shaxsdir.

Mazkur ta’rif jinoyat tarkibining zaruriy elementlaridan biri boʻlib, uning mavjudligi jinoyat-huquqiy javobgarlikni qoʻllashning shartli asosini tashkil etadi. Shu boisdan, yuqorida qayd etilgan belgilarning kamida bittasi mavjud boʻlmasa, jinoyat subyekti mavjud emas deb topiladi va, demakki, jinoyat tarkibi ham vujudga kelmaydi.

Ilmiy adabiyotlarda qayd etilishicha, jinoyat subyekti instituti jinoyat huquqining shaxsga yoʻnaltirilgan tamoyillarini aks ettiradi. Xususan, u ayblilik prinsipi, adolatlilik va insonparvarlik kabi asosiy tamoyillar bilan uzviy bogʻliqdir. Chunki faqatgina oʻz xatti-harakatlarining ijtimoiy xavfliligini anglay oladigan va ularni boshqara oladigan shaxsgina jinoyat uchun javobgar boʻlishi mumkin.

Zamonaviy xalqaro huquqiy manbalarda ham ushbu yondashuv oʻz ifodasini topgan. Jumladan, BMTning inson huquqlari boʻyicha standartlari va qator davlatlar jinoyat qonunchiligida jinoyat subyekti sifatida aynan jismoniy, aqli raso va ma’lum yoshga yetgan shaxs e’tirof etiladi. Masalan, Yevropa davlatlari jinoyat huquqida ham jinoyat subyekti tushunchasi aynan shu uch asosiy belgi orqali aniqlanadi.

Shu bilan birga, ayrim davlatlarda yuridik shaxslarning jinoyat-huquqiy javobgarligi instituti ham rivojlanib borayotganini ta’kidlash lozim. Biroq klassik kontinental huquq

ISSN 2181-2179
DOI: 10.51788/tsul.ccj.

tizimida, xususan, O'zbekiston Respublikasining jinoyat qonunchiligida, jinoyat subyekti sifatida faqat jismoniy shaxs tan olinadi.

Jinoyat subyekti – bu jinoyat tarkibining markaziy elementi bo'lib, uning mavjudligi jinoyat-huquqiy baholashning boshlang'ich nuqtasini tashkil etadi. Mazkur institutni chuqur ilmiy tahlil qilish jinoyat huquqining nazariy asoslarini mustahkamlash hamda amaliyotda adolatli qarorlar qabul qilish uchun muhim ahamiyat kasb etadi (Rustambayev, 2018a).

Mashhur rus olimi V.G. Pavlovning fikriga ko'ra, jinoyat subyekti – bu huquqiy kategoriya bo'lib, u jinoyat sodir etgan shaxsning aynan yuridik jihatdan ahamiyatga ega xususiyatlarini belgilab beradi. Olim ta'kidlaydiki, mazkur tushuncha faqatgina jinoyat-huquqiy javobgarlik yuzaga kelishi uchun zarur bo'lgan belgilargina, ya'ni shaxsning individualligi (jismoniy shaxs ekanligi), ma'lum yoshga yetganligi va aqli rasoligi bilan cheklanadi (Pavlov, 2001, p. 270).

Boshqacha aytganda, jinoyat subyekti tushunchasi jinoyatchi shaxsining barcha ijtimoiy, psixologik yoki biologik xususiyatlarini emas, balki faqat jinoyat huquqi nuqtayi nazaridan ahamiyat kasb etuvchi minimal zarur belgilar majmuini o'z ichiga oladi. Shu bois, ushbu belgilar jinoyat sodir etgan shaxs umumiy tavsifining faqat kichik bir qismini tashkil etadi.

Zamonaviy kriminologik va jinoyat-huquqiy tadqiqotlar ham ushbu yondashuvni qo'llab-quvvatlaydi. Xususan, ilmiy adabiyotlarda jinoyat subyekti tushunchasi "*normativ-filtr*" sifatida talqin qilinadi, ya'ni u shaxsning barcha xususiyatlari ichidan faqat javobgarlik uchun yuridik ahamiyatga ega bo'lganlarini ajratib oladi. Shu bilan birga, shaxsning qolgan belgilarini (masalan, motivatsiya, ijtimoiy muhit, shaxsiy sifatlar) esa kriminologiya va boshqa fanlar o'rganadi.

Mazkur yondashuv jinoyat huquqining asosiy prinsiplaridan biri – *shaxsiy javobgarlik* prinsipini ta'minlashga xizmat qiladi. Chunki aynan qonunda belgilangan aniq va chegaralangan mezonlar orqali shaxsning jinoyat uchun javobgar bo'lishi yoki bo'lmasligi hal etiladi.

Jinoyat huquqi nazariyasida jinoyat subyektlari an'anaviy ravishda muayyan turlarga ajratiladi va bu tasnif jinoyat tarkibini to'g'ri aniqlash hamda kvalifikatsiya qilish jarayonida muhim metodologik ahamiyat kasb etadi.

Umumiy subyekt – bu O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 17-moddasida nazarda tutilgan barcha belgilarni o'zida mujassam etgan shaxsdir. Ya'ni, bunday shaxs:

– jismoniy shaxs bo'lishi;

– jinoyat sodir etish vaqtida qonunda belgilangan yoshga yetgan bo'lishi;

– aqli raso (o'z harakatlarining ahamiyatini anglay oladigan va ularni boshqara oladigan) bo'lishi lozim.

Mazkur belgilar jinoyat-huquqiy javobgarlikning universal shartlari hisoblanadi va ular mavjud bo'lmagan taqdirda, shaxs jinoyat subyekti sifatida e'tirof etilmaydi.

Maxsus subyekt esa umumiy belgilar (yosh va aqli rasolik) bilan bir qatorda, Jinoyat kodeksining Maxsus qismi moddasi dispozitsiyasida alohida ko'rsatilgan qo'shimcha maxsus belgilar bilan tavsiflanadigan shaxsdir. Bunday belgilar jumlasiga, masalan:

– mansabdor shaxs maqomi;

– harbiy xizmatni o'tash holati;

– muayyan kasb yoki faoliyat turi (shifokor, transport vositasi haydovchisi va boshqalar);

– xizmat yoki kasbiy majburiyatlarning mavjudligi kiradi.

Mazkur qo'shimcha belgilarni aniqlash jinoyatni to'g'ri kvalifikatsiya qilishda majburiy hisoblanadi, chunki ular aynan qaysi shaxslar ushbu norma doirasida javobgarlikka tortilishi mumkinligini chegaralaydi. Shu ma'noda, maxsus subyekt instituti jinoyat-huquqiy normalarning aniqligi va differensiallashuvini ta'minlaydi.

Ilmiy manbalarda qayd etilishicha, maxsus subyekt institutining rivojlanishi jamiyatdagi ijtimoiy munosabatlarning murakkablashuvi bilan bogʻliq. Masalan, korrupsiyaga oid jinoyatlar, mansabdorlik jinoyatlari yoki xizmat vakolatlarini suiiste'mol qilish kabi holatlarda aynan maxsus subyekt belgilarini aniqlash hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi (Rustambayev, 2018b).

Maxsus subyekt tushunchasiga oid muhim qoida shundan iboratki, u *faqat jinoyat qonunchiligi bilan aniq belgilangan boʻlishi shart*. Ya'ni, shaxsni maxsus subyekt sifatida e'tirof etish uchun uning alohida belgilarini sud yoki tergov organlari ixtiyoriy ravishda emas, balki bevosita jinoyat-huquqiy norma – Jinoyat kodeksining Maxsus qismi moddasi dispozitsiyasida koʻrsatilgan mezonlar asosida aniqlashi lozim.

Mazkur yondashuv jinoyat huquqining asosiy prinsiplaridan biri – *qonuniylik (nullum crimen, nulla poena sine lege)* prinsipining bevosita ifodasidir. Chunki shaxs faqat qonunda aniq belgilangan hollardagina muayyan jinoyatning maxsus subyekti sifatida javobgarlikka tortilishi mumkin.

Shu nuqtayi nazardan, maxsus subyekt belgilarini kengaytirilgan tarzda talqin qilish yoki ularga nisbatan analogiyani qoʻllash qat'iyan man etiladi. Aks holda, bu holat shaxsning huquq va erkinliklarini asossiz cheklashga olib kelishi mumkin (Abdurasulova, 2005, p. 104).

Mahalliy olimlar R. Kabulov, A.A. Otajonov va I.A. Sattiyevlar tomonidan ilgari surilgan ilmiy yondashuvga koʻra, agar jinoyat sodir etishda umumiy subyekt maxsus subyekt bilan birgalikda ishtirok etsa, unda jinoyatning bevosita ijrochisi sifatida aynan maxsus subyekt e'tirof etiladi.

Bunda umumiy subyekt esa sodir etilgan qilmishning xususiyatiga qarab tashkilotchi, dalolatchi (qoʻzgʻatuvchi) yoki yordamchi (ishtirokchi) sifatida kvalifikatsiya qilinadi.

Mazkur pozitsiya jinoyat huquqidagi ishtirokchilik institutining mantiqiy davomidir. Chunki ayrim jinoyatlar oʻzining huquqiy tabiati jihatidan faqat maxsus subyekt tomonidan bevosita sodir etilishi mumkin (masalan, mansabdorlik jinoyatlari). Shu sababli, bunday jinoyatlarda ijrochilik maqomi faqat maxsus belgilar mavjud boʻlgan shaxsga tegishli boʻladi (Kabulov et al., 2012, p. 87).

Ilmiy adabiyotlarda bu yondashuv *"maxsus subyektning ustuvorligi prinsipi"* sifatida ham izohlanadi. Ya'ni, jinoyat tarkibida maxsus subyekt belgilarining mavjudligi ijrochini aniqlashda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Umumiy subyekt esa hatto jinoyatni sodir etishda faol ishtirok etgan taqdirda ham, agar u maxsus belgilarga ega boʻlmasa, ijrochi sifatida emas, balki boshqa ishtirokchi shakllarida baholanadi.

Asosiy qism

Oʻrganilgan jinoyat tarkibi – jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirish (yuvish)ni tahlil qilish shuni koʻrsatadiki, Oʻzbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 243-moddasida maxsus subyekt alohida nazarda tutilmagan. Bu esa mazkur jinoyatning subyekti sifatida aqli raso boʻlgan va jinoyat qonunchiligida belgilangan yoshga, ya'ni 16 yoshga toʻlgan jismoniy shaxslar e'tirof etilishini anglatadi.

Mazkur holat jinoyat-huquqiy siyosat nuqtayi nazaridan ham muhimdir, chunki daromadlarni legallashtirish jinoyati koʻpincha keng doiradagi shaxslar tomonidan sodir etilishi mumkin boʻlgan "umumiy subyektli jinoyat" sifatida namoyon boʻladi. Shu bilan birga, amaliyotda ushbu jinoyat odatda moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirish imkoniyatiga ega boʻlgan shaxslar bilan bogʻliq holda uchrashi qayd etiladi.

Milliy jinoyat-huquqiy fan doirasida mazkur jinoyat tarkibining umumiy va turdosh obyektlarini aniqlash masalasida jiddiy bahs-munozaralar mavjud emas. Xususan, ilmiy

ISSN 2181-2179
DOI: 10.51788/tsul.ccj.

yondashuvlarga koʻra, ushbu jinoyatning umumiy obyekti – iqtisodiy faoliyat sohasidagi ijtimoiy munosabatlar boʻlsa, turdosh obyekti – moliyaviy tizimning barqarorligi, iqtisodiy xavfsizlik va qonuniy xoʻjalik yuritish tartibini taʼminlash bilan bogʻliq munosabatlardan iboratdir.

Statistik tahlillar shuni koʻrsatadiki, jinoyatlar soni hamda daromadlarni legallashtirish bilan bogʻliq holatlar ulushi oʻrganilgan davr mobaynida keskin tebranishlarga ega boʻlgan. Biroq soʻnggi yillarda umumiy jinoyatchilik darajasining ikki baravardan ortiq kamayishi tendensiyasi kuzatilmoqda. Bu esa profilaktika choralarining kuchaytirilishi, raqamlashtirish jarayonlari va moliyaviy nazorat mexanizmlarining takomillashuvi bilan izohlanadi.

Shu bilan birga, iqtisodiy tahlillar Oʻzbekistonda yashirin (soya) iqtisodiyot ulushi yuqori darajada ekanligini koʻrsatadi. Ayrim baholashlarga koʻra, agar soya iqtisodiyoti ulushi 50 foiz deb olinadigan boʻlsa, yalpi ichki mahsulotning yoʻqotilishi 16–17 milliard AQSH dollarigacha yetishi mumkin.

Mazkur koʻrsatkichlar jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashishning dolzarbligini yana bir bor tasdiqlaydi. Xususan, xalqaro standartlar, jumladan, FATF (*Financial Action Task Force*) tavsiyalari doirasida moliyaviy monitoring tizimini kuchaytirish, shubhali operatsiyalar ustidan nazoratni takomillashtirish hamda jinoyat yoʻli bilan olingan daromadlarni aniqlash va musodara qilish mexanizmlarini rivojlantirish zarur hisoblanadi.

Mazkur ilmiy tadqiqot doirasida umumilmiy metodlar majmuasidan kompleks tarzda foydalanildi. Xususan, tarixiy metod, qiyosiy-huquqiy metod hamda mantiqiy metod (tahlil va sintez) tadqiqotning metodologik asosini tashkil etdi.

Tarixiy metod orqali jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish institutining shakllanishi va rivojlanish bosqichlari, uning milliy va xalqaro huquqiy evolyutsiyasi oʻrganildi. Bu yondashuv mazkur institutning genezisini aniqlash, shuningdek, zamonaviy huquqiy tartibga solishning ildizlarini ochib berishga xizmat qildi.

Qiyosiy-huquqiy metod yordamida Oʻzbekiston Respublikasi qonunchiligi xorijiy davlatlar tajribasi va xalqaro standartlar bilan taqqoslandi. Xususan, jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish sohasidagi yondashuvlar, subyekt masalasi hamda javobgarlik asoslari turli huquq tizimlari kesimida tahlil qilindi. Bu esa milliy qonunchilikni takomillashtirish yoʻnalishlarini aniqlash imkonini berdi.

Mantiqiy metod (tahlil va sintez) orqali jinoyat tarkibi elementlari, xususan, subyekt masalasi, tizimli ravishda oʻrganildi. Tahlil usuli yordamida normativ-huquqiy hujjatlar va ilmiy manbalar ajratib koʻrib chiqildi, sintez usuli esa ularni yagona ilmiy konsepsiya doirasida umumlashtirishga xizmat qildi.

Bundan tashqari, tadqiqotda zamonaviy yondashuvlar – tizimli tahlil, statistik maʼlumotlarni qayta ishlash hamda xalqaro tashkilotlar (jumladan, FATF va boshqa institutlar) tavsiyalarini oʻrganish elementlari ham qoʻllandi. Bu esa tadqiqot natijalarining ilmiy asoslanganligi va amaliy ahamiyatini oshirishga xizmat qildi.

Xorijiy davlatlar qonunchiligini tahlil qilish shuni koʻrsatadiki, jinoiy daromadlarni legallashtirish jinoyatining obyekti va subyekti masalasida turlicha yondashuvlar mavjud. Bu esa mazkur institutning xalqaro miqyosda bir xilda shakllanmaganligini, balki milliy huquq tizimlarining oʻziga xos xususiyatlari bilan belgilanayotganini koʻrsatadi.

Xususan, Qozogʻiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 218-moddasida pul mablagʻlarini legallashtirish (yuvish) uchun jinoiy javobgarlik nazarda tutilgan boʻlib, unda jinoyat subyekti masalasi yanada differensiallashgan holda tartibga solingan. Mazkur modda doirasida nafaqat umumiy subyekt, balki maxsus subyekt ham ajratib koʻrsatiladi (Republic of Kazakhstan, 2026).

Jumladan, maxsus subyekt sifatida:

– oʻz xizmat mavqeyidan foydalangan holda jinoyat sodir etgan shaxslar;
– mansabdor shaxslar;
– mas’ul davlat lavozimini egallagan shaxslar e’tirof etiladi.

Bunday yondashuv jinoyat-huquqiy siyosatni differensiallash va javobgarlikni individuallashtirish prinsiplariga mos keladi. Chunki xizmat mavqeyidan foydalangan holda sodir etilgan legallashtirish jinoyatlarining ijtimoiy xavflilik darajasi yuqori boʻlib, ularga nisbatan ogʻirroq javobgarlik choralarini qoʻllash zaruratini yuzaga keltiradi.

Ilmiy nuqtayi nazardan qaralganda, bunday model Kvalifikatsiyalovchi belgilar orqali maxsus subyektni aniqlash konsepsiyasiga asoslanadi. Ya’ni, jinoyat tarkibida maxsus subyekt belgilarining mavjudligi jinoyatning ogʻirlashtiruvchi holati sifatida namoyon boʻladi.

Taqqoslash natijalari shuni koʻrsatadiki, Oʻzbekiston Respublikasining jinoyat qonunchiligida mazkur jinoyat tarkibi umumiy subyekt asosida shakllantirilgan boʻlsa, Qozogʻiston tajribasida maxsus subyekt instituti ham keng joriy etilgan. Bu holat milliy qonunchilikni takomillashtirish jarayonida xorijiy tajribani inobatga olish zarurligidan dalolat beradi.

Xorijiy davlatlar tajribasini chuqurroq tahlil qilish shuni koʻrsatadiki, jinoiy daromadlarni legallashtirish jinoyatida maxsus subyekt institutiga alohida e’tibor qaratilgan.

Xususan, Rossiya Federatsiyasi Jinoyat kodeksining 174- va 174.1-moddalari dispozitsiyalarida maxsus subyekt alohida ajratib koʻrsatilgan boʻlib, unda jinoyatni oʻz xizmat mavqeyidan foydalangan holda sodir etgan shaxslar alohida qayd etiladi. Mazkur yondashuv jinoyatning ijtimoiy xavflilik darajasini oshiruvchi omil sifatida xizmat mavqeyidan foydalanish holatini alohida kvalifikatsiyalovchi belgi sifatida mustahkamlashga qaratilgan (Russian Federation, 2026).

MDH davlatlari doirasida esa Moldova Respublikasi qonunchiligi alohida qiziqish uygʻotadi. Jumladan, Moldova Respublikasi Jinoyat kodeksining 243-moddasiga muvofiq, jinoiy daromadlarni legallashtirish uchun nafaqat jismoniy shaxslar, balki yuridik shaxslar ham jinoiy javobgarlikka tortilishi mumkin. Ushbu normaga koʻra, yuridik shaxslarga nisbatan:

– yirik miqdordagi jarimalar;
– muayyan faoliyat bilan shugʻullanish huquqidan mahrum etish;
– yuridik shaxsni tugatish (likvidatsiya qilish) kabi jazolar qoʻllanishi nazarda tutilgan (Republic of Moldova, 2026).

Shuningdek, Niderlandiya jinoyat qonunchiligida ham mazkur masala tizimli tarzda tartibga solingan. Xususan, Niderlandiya Jinoyat kodeksining 51-moddasida jinoyat sodir etilishi nafaqat jismoniy, balki yuridik shaxslar tomonidan ham amalga oshirilishi mumkinligi belgilangan. Bu esa korporativ javobgarlik institutining rivojlanganligini koʻrsatadi (Netherlands Criminal Code, 2026).

Hozirgi kunda jahon amaliyotida 70 dan ortiq davlatlarda yuridik shaxslarning jinoiy javobgarligi instituti nazarda tutilgan. Ushbu tendensiya zamonaviy jinoyat huquqining rivojlanish yoʻnalishlaridan biri sifatida e’tirof etilib, ayniqsa, iqtisodiy va moliyaviy jinoyatlarga qarshi kurashishda muhim ahamiyat kasb etmoqda (Otajonov, 2018, p. 9).

Mashhur jinoyat huquqi nazariyotchilari A.B. Naumov va A.V Brilliantovning ilmiy qarashlariga koʻra, jinoiy daromadlarni legallashtirish jinoyatining bevosita obyekti sifatida tadbirkorlik faoliyatini yoki boshqa iqtisodiy faoliyatni amalga oshirishning belgilangan tartibini tartibga soluvchi ijtimoiy munosabatlar e’tirof etiladi.

ISSN 2181-2179
DOI: 10.51788/tsul.ccj.

Mazkur yondashuv jinoyatning iqtisodiy-huquqiy mohiyatini chuqurroq anglash imkonini beradi. Chunki legallashtirish jarayoni aslida noqonuniy daromadlarni qonuniy iqtisodiy muomalaga kiritish orqali iqtisodiy tizimning normal faoliyatiga zarar yetkazadi va uning institutsional asoslarini buzadi.

Shu nuqtayi nazardan kelib chiqib, yuqoridagi ilmiy qarashlar bizga muhim xulosaga kelish imkonini beradi: tadbirkorlik faoliyati ishtirokchilari, ya’ni xo‘jalik yurituvchi subyektlar, moliyaviy operatsiyalarni amalga oshiruvchi shaxslar va iqtisodiy muomalada faol qatnashuvchi boshqa subyektlar – mazkur jinoyatning ehtimoliy subyektlari sifatida e’tirof etilishi mumkin (Naumov, 2007; Brilliantov, 2015).

Navbatda jinoyatning subyektiv tomoni tahliliga to‘xtalib o‘tamiz. Akademik M.X. Rustambayevning ta’kidlashicha, jinoyatning subyektiv tomoni – shaxsning o‘zi sodir etgan ijtimoiy xavfli qilmishga nisbatan ruhiy munosabati bo‘lib, u jinoyat qonunchiligida qilmishni jinoiy deb topish uchun asos bo‘ladi hamda ayb, motiv, maqsad va emotsiyalar bilan tavsiflanadi. Umuman olganda, mazkur masala yuzasidan M. Usmonaliyev, R. Kabulov, A.A. Otajonov, B.J. Matmuratovlar tomonidan bildirilgan ilmiy qarashlarga qo‘shilish maqsadga muvofiqdir (Usmonaliev, 2005; Kabulov et al., 2012; Matmuratov, 2018).

Jinoyatning subyektiv tomoni – bu jinoyatning ichki (obyektiv tomonga nisbatan) belgisi hisoblanadi.

Ilmiy adabiyotlarda subyektiv tomon shaxsning o‘zi tomonidan sodir etilgan ijtimoiy xavfli qilmishga nisbatan ichki, ruhiy munosabati sifatida ta’riflanadi (Rarog, 2001, p. 15).

Jinoyatning subyektiv tomoni jinoyat sodir etilishidan avval shakllanadi va u motiv hamda maqsad ko‘rinishida namoyon bo‘ladi. Mazkur psixik jarayon keyinchalik jinoyat sodir etilishi davomida ham shaxs faoliyatiga hamroh bo‘lib, jinoiy natija yuzaga kelguniga qadar davom etadi.

Boshqacha aytganda, subyektiv tomon – bu shaxsning o‘z qilmishiga bo‘lgan ichki, ongli munosabati bo‘lib, u nafaqat jinoyat sodir etilishidan oldingi qaror qabul qilish bosqichini, balki uni amalga oshirish jarayonini ham qamrab oladi. Shu ma’noda, u shaxs xatti-harakatlari ustidan o‘ziga xos “ichki nazorat” (self-control) mexanizmi sifatida namoyon bo‘ladi.

Subyektiv tomon quyidagi asosiy elementlarni o‘z ichiga oladi:

– *ayb shakli* (qasd yoki ehtiyotsizlik);

– *motiv* (shaxsni jinoyat sodir etishga undagan ichki sabablar);

– *maqsad* (erishilishi ko‘zlangan natija).

Mazkur elementlar jinoyatning psixologik mohiyatini ochib beradi va jinoyatni to‘g‘ri kvalifikatsiya qilishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, qasdning mavjudligi, uning turi (to‘g‘ri yoki bilvosita qasd), shuningdek, motiv va maqsadning aniqlanishi jinoyat-huquqiy baho berishda hal qiluvchi rol o‘ynaydi (Antonyan et al., 1981, p. 227).

Ko‘pchilik jinoyat huquqi tadqiqotchilarining fikriga ko‘ra, jinoyatning subyektiv tomoni – jinoyat sodir etgan shaxsning noqonuniy xatti-harakatini belgilovchi va asoslovchi psixik jarayonlar majmuasidan iboratdir. Ushbu yondashuv jinoyatning ichki (ruhiy) mexanizmini ochib berishga qaratilgan bo‘lib, shaxsning ongli faoliyatini huquqiy baholashda muhim metodologik ahamiyatga ega.

Ilmiy adabiyotlarda umumiy qabul qilingan nuqtayi nazarga ko‘ra, har qanday psixik jarayon uch asosiy tarkibiy jihat orqali tavsiflanadi: kognitiv (bilish), irodaviy *(volitiv)* va emotsional (hissiy) komponentlar.

Kognitiv jihat shaxsning sodir etilayotgan qilmishning ijtimoiy xavfliligini anglashini, uning oqibatlarini oldindan ko‘ra bilishini ifodalaydi. Aynan ushbu element aybning intellektual tarkibini tashkil etadi va qasd mavjudligini aniqlashda muhim rol o‘ynaydi.

Irodaviy jihat esa shaxsning oʻz xatti-harakatlarini boshqarish qobiliyati, jinoyat sodir etishga boʻlgan ichki qarori va ushbu qarorni amalga oshirishga yoʻnaltirilgan ongli faoliyatini anglatadi. Bu komponent jinoyat sodir etishda shaxsning irodaviy yoʻnalishini ifodalaydi.

Emotsional jihat shaxsning hissiy holati, kechinmalari, affekt, qoʻrquv, nafrat, manfaatdorlik yoki boshqa hissiy omillar orqali namoyon boʻladi. Mazkur jihat jinoyat sodir etilishining psixologik fonini tashkil etib, ayrim hollarda jinoyatni kvalifikatsiya qilishda yoki jazoni individuallashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi (Gilyazev, 1991, p. 45).

Amaldagi jinoyat-huquqiy doktrinada tegishli normalarga berilgan sharhlarning aksariyatida ayb shakli sifatida toʻgʻri qasd (bevosita qasd) aniq belgilab berilgan. Bu esa jinoiy daromadlarni legallashtirish jinoyatining psixologik mohiyati ongli va maqsadga yoʻnaltirilgan faoliyat bilan chambarchas bogʻliqligini koʻrsatadi.

Shu bilan birga, Oʻzbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 243-moddasida nazarda tutilgan jinoyatning subyektiv tomoni toʻliq aniqlik kasb etmaganligini qayd etish lozim. Xususan, mazkur modda dispozitsiyasida unda koʻzda tutilgan harakatlarni amalga oshirishning maqsadi toʻgʻridan toʻgʻri ifodalanmagan, garchi moddaning nomida “legallashtirish” (yaʼni, noqonuniy daromadlarga qonuniy tus berish) atamasi qoʻllangan boʻlsa-da.

Nazariy jihatdan, shaxs moliyaviy operatsiya yoki boshqa bitimni amalga oshirar ekan, u ushbu harakatlarning mohiyatini anglaydi va ularni aynan qonuniy koʻrinishga keltirishni istaydi. Shu sababli, mazkur jinoyatning subyektiv tomoni shaxsning:

– jinoiy yoʻl bilan olingan daromadlarning kelib chiqishini anglashini;
– ularga qonuniy koʻrinish berish istagini;
– ushbu natijaga erishishga qaratilgan ongli faoliyatini oʻz ichiga oladi.

Shu nuqtayi nazardan, jinoiy daromadlarni legallashtirish jinoyati, bizning fikrimizcha, aynan toʻgʻri qasd bilan sodir etiladigan jinoyatlar toifasiga kiradi. Yaʼni, jinoyat subyekti nafaqat oʻz harakatlarining ijtimoiy xavfliligini anglaydi, balki aynan jinoiy natijaga – daromadlarga qonuniy tus berishga erishishni xohlaydi.

Biroq ilmiy bahs nuqtayi nazaridan yana bir muhim masala yuzaga keladi – ushbu jinoyatni *bilvosita qasd (egri qasd)* bilan sodir etish ehtimoli mavjudmi yoki yoʻqmi? Ayrim hollarda shaxs daromadlarning jinoiy kelib chiqishini toʻliq anglamasligi, lekin buni taxmin qilishi va bunga ongli ravishda yoʻl qoʻyishi mumkin. Shu bois, jinoyat tarkibini yanada aniqlashtirish maqsadida bilvosita qasd ehtimolini ham nazariy jihatdan inkor etib boʻlmaydi.

Mazkur jinoyatning yana bir muhim xususiyati uning iqtisodiy tabiatidadir. Jinoiy daromadlarni legallashtirish moliyaviy-iqtisodiy qiymatlar bilan bevosita bogʻliq boʻlib, unda *gʻaraz (manfaatdorlik)* elementi yaqqol namoyon boʻladi. Biroq amaldagi qonunchilikda, oʻgʻrilik va boshqa mulkka qarshi jinoyatlar tarkibidan farqli oʻlaroq, ushbu motiv alohida urgʻu bilan koʻrsatilmagan.

Shu munosabat bilan quyidagi ilmiy-amaliy xulosaga kelish mumkin:

jinoyatning motivi tushunchasini umumiy nazariy darajada aniqlashtirish;

jinoiy daromadlarni legallashtirish jinoyatida gʻarazli motivning oʻrnini aniq belgilash;

modda dispozitsiyasida jinoyat maqsadini normativ jihatdan mustahkamlash zarurati mavjud.

P.S. Dagel va D.P. Kotov jinoyat motivini “Ehtiyojlar tizimi asosida shakllanadigan, ongli ravishda anglangan va baholangan undov boʻlib, ijtimoiy xavfli qilmishning gʻoyaviy asosi hamda uni oqlovchi sababdir” deb taʼriflaydilar. (Dagel & Kotov, 1974). A.I. Rarog jinoyat

ISSN 2181-2179
DOI: 10.51788/tsul.ccj.

motivini shaxsning muayyan ehtiyoj va manfaatlari bilan bogʻliq holda yuzaga keladigan ichki undovlari sifatida taʼriflaydi; aynan shu undovlar shaxsni jinoyat sodir etishga qaror qabul qilishga olib keladi va uni amalga oshirish jarayonida yoʻnaltirib turadi (Rarog, 2007).

Dispozitsiyadan koʻrinib turibdiki, Oʻzbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 243-moddasida "bilgan holda" (yaʼni, daromadning jinoiy kelib chiqishini anglash) belgisi toʻgʻridan toʻgʻri ifodalanmagan. Holbuki, MDH davlatlarining qator jinoyat qonunchiligida (Rossiya, Armaniston, Qozogʻiston, Qirgʻiziston, Tojikiston, Turkmaniston) mazkur element jinoiy daromadlarni legallashtirish jinoyatining majburiy subyektiv belgisi sifatida alohida qayd etiladi.

Mazkur farq, ehtimol, jinoyat-huquqiy normalarni shakllantirish jarayonida MDH doirasida qabul qilingan ayrim namunaviy (model) normativ-huquqiy hujjatlar inobatga olinganligi bilan izohlanadi.

Xususan, MDH davlatlari Parlamentlararo Assambleyasi tomonidan 1996-yil 2-noyabrda qabul qilingan "Uyushgan jinoyatchilikka qarshi kurashish toʻgʻrisida"gi Tavsiyaviy qonun hujjatining 15-moddasida (jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirish) "legallashtirish" tushunchasi quyidagicha izohlangan: noqonuniy manbalarni, daromadlarning kelib chiqish tabiati, joylashuvi, joylashtirilishi, harakati yoki ularga boʻlgan haqiqiy egalikni yashirish yoki oshkor etmaslik, agar ushbu mablagʻlar yoki boshqa mol-mulk jinoiy yoʻl bilan olinganligi oldindan maʼlum (bilinib turilgan) boʻlsa.

Shuningdek, ushbu yondashuv "Noqonuniy yoʻl bilan olingan daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish toʻgʻrisida"gi Model qonunning 2-moddasi 2-bandida ham mustahkamlangan boʻlib, unda daromadlarning bilib turib noqonuniy olinganligi asosiy kvalifikatsiyalovchi belgi sifatida belgilangan.

Ilmiy nuqtayi nazardan, "bilish" *(knowledge)* elementi jinoyatning subyektiv tomonida alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki aynan ushbu belgi orqali:

– shaxsning daromadlarning jinoiy kelib chiqishini anglaganligi;
– ularni legallashtirishga ongli ravishda kirishganligi;
– qasdning mavjudligi va yoʻnalishi aniqlanadi.

Mazkur elementning dispozitsiyada bevosita aks ettirilmaganligi esa bir qator nazariy va amaliy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin:

– jinoyatni kvalifikatsiya qilishda turlicha yondashuvlar yuzaga kelishi;
– ayb shaklini aniqlashda murakkabliklar paydo boʻlishi;
– sud-tergov amaliyotida bir xillikning buzilishi.

Shu sababli, ilmiy asoslangan yondashuv sifatida quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

– modda dispozitsiyasida "bilib turib" *(knowingly)* belgisi aniq ifodalanishi;
– jinoyatning subyektiv tomonini normativ darajada aniqlashtirish;
– xalqaro standartlar va MDH Model qonunchiligi bilan uygʻunlikni taʼminlash (Electronic Fund of Legal and Scientific-Technical Information, 2026).

Xalqaro huquqiy manbalar tahlili shuni koʻrsatadiki, jinoiy daromadlarni legallashtirish jinoyatida subyektiv tomon elementlarini aniqlashda moslashuvchan va dalillarga asoslangan yondashuv qoʻllanadi.

Xususan, BMTning Giyohvandlik va jinoyatchilik boʻyicha boshqarmasi hamda Xalqaro valyuta jamgʻarmasi tomonidan ishlab chiqilgan 2003-yildagi Model qonunchilikka muvofiq (5.2.1-modda), jinoyat tarkibining zaruriy elementi boʻlgan bilim *(knowledge)*, qasd *(intent)* yoki maqsad *(purpose)* mavjudligi obyektiv faktik holatlar asosida aniqlanishi mumkin.

Shunga oʻxshash norma Transmilliy uyushgan jinoyatchilikka qarshi BMT konvensiyasining 6-moddasi 2-bandida ham mustahkamlangan boʻlib, unda jinoyat tarkibining subyektiv elementlari – xabardorlik, niyat yoki maqsad – ishning obyektiv faktik holatlaridan kelib chiqib aniqlanishi mumkinligi belgilangan.

Mazkur yondashuv jinoyatni isbotlash jarayonida muhim ahamiyatga ega, chunki amaliyotda shaxsning ichki ruhiy holatini toʻgʻridan toʻgʻri aniqlash murakkab boʻlib, u koʻpincha tashqi xatti-harakatlar, operatsiyalar xarakteri va boshqa obyektiv dalillar orqali aniqlanadi.

Milliy qonunchilikka murojaat qiladigan boʻlsak, Oʻzbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 243-moddasida nazarda tutilgan harakatlar jinoyatning formal tarkibiga mansub boʻlib, unda jinoyatning tugallanganligi jinoiy natijaning yuzaga kelishiga bogʻliq emas. Shu bilan birga, mazkur jinoyat odatda toʻgʻri qasd bilan sodir etilishi eʼtirof etiladi.

Xulosa qilib aytganda, jinoiy daromadlarni legallashtirish jinoyatining subyektiv tomonini takomillashtirish masalasi milliy qonunchilikni xalqaro standartlarga yaqinlashtirishning muhim yoʻnalishlaridan biri hisoblanadi.

Xulosa

Jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish sohasidagi davlat siyosati Oʻzbekiston Respublikasining xalqaro-huquqiy majburiyatlari hamda milliy iqtisodiy tizimning barqaror faoliyatini himoya qilish manfaatlariga asoslanadi. Mazkur yoʻnalishdagi xalqaro standartlar ushbu murakkab hodisaga qarshi kurashishda umumiy yondashuvlarni belgilab beradi, bunda har bir davlat uchun xos boʻlgan xususiyatlar, shuningdek, transmilliy jinoyatchilikdan himoya qilish zarurati inobatga olinadi.

Shu bilan birga, xalqaro standartlarga rioya etish jarayonida davlat milliy huquqiy tizimining oʻziga xos jihatlari, ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlar va huquqni qoʻllash amaliyotini eʼtibordan chetda qoldira olmaydi. Aynan ushbu omillar xalqaro talablar va milliy manfaatlar oʻrtasida muvozanatni taʼminlash zaruratini yuzaga keltiradi.

Nazariya, qonunchilik va huquqni qoʻllash amaliyoti tahlili shuni koʻrsatadiki, jinoiy daromadlarni legallashtirish jinoyatining ijtimoiy xavflilik darajasi yuqori boʻlishiga qaramay, Oʻzbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 243-moddasini qoʻllash amaliyoti ushbu jinoyatning real koʻlamiga toʻliq mos kelmaydi.

Shu munosabat bilan maqolada quyidagi ilmiy-amaliy xulosalar asoslantiriladi:

– xorijiy davlatlar tajribasini, xususan, yuridik shaxslarni jinoiy javobgarlikka tortish amaliyotini chuqur tahlil qilish zarur;

– “legallashtirish” va “yuvish” *(laundering)* atamalarini birgalikda qoʻllash ilmiy va normativ jihatdan maqbul ekanligi asoslanadi;

– jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish boʻyicha idoralararo hamkorlikni kuchaytirishga qaratilgan yillik kompleks dasturlarni ishlab chiqish zarurligi tasdiqlanadi.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, quyidagi takliflar ilgari suriladi:

– jinoiy daromadlarni legallashtirishga oid ishlar boʻyicha sud amaliyotini muntazam umumlashtirib borish;

– olingan materiallar asosida jinoyatchilikning ushbu turining samarali oldini olish va unga qarshi kurashish boʻyicha analitik ishlarni kuchaytirish;

– mazkur toifadagi jinoyatlarni tergov qilish amaliyotiga oid depersonalizatsiya qilingan (shaxsiy maʼlumotlardan xoli) ishlar toʻplamlarini nashr etish orqali huquqiy va moliyaviy maʼlumotlar ochiqligini taʼminlash.

Bundan tashqari, Oʻzbekiston Respublikasining 2004-yil 26-avgustdagi “Jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirgʻin

ISSN 2181-2179
DOI: 10.51788/tsul.ccj.

qurollarini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonunini yanada takomillashtirish zarur. Xususan, unda zamonaviy xavf-xatarlarni hisobga olgan holda:

– virtual aktivlar bilan bog'liq munosabatlar;

– moliyaviy tergov mexanizmlari;

– raqamli iqtisodiyot sharoitidagi yangi tahdidlar bo'yicha normalarni kengaytirish lozim.

Mazkur jarayonda FATF tavsiyalarini inobatga olish alohida ahamiyat kasb etadi, chunki ular jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashishning xalqaro e'tirof etilgan standartlarini belgilaydi.

Xulosa qilib aytganda, jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish masalalari o'zining keng ko'lamliligi va murakkabligi bilan ajralib turadi. Shu bois, ushbu yo'nalishdagi ilmiy tadqiqotlarni yanada chuqurlashtirish, qonunchilikni takomillashtirish hamda amaliyot samaradorligini oshirish bo'yicha izchil ishlarni davom ettirish zarur.

REFERENCES

1. Abdurasulova, K. A. (2005). *Special subject of crime*. TSUL Publ.

2. Antonyan, Y. M., Baranovskiy, N. A., Dagel, P. S., Dubovik, O. L., et al. (1981). *Mechanism of criminal behavior* (V. N. Kudryavtsev, Ed.). Moscow.

3. Brilliantov, A. V. (2015). *Commentary on the Criminal Code of the Russian Federation* (Vols. 1–2). Prospekt.

4. Dagel, P. S., & Kotov, D. P. (1974). *The subjective aspect of crime and its establishment*. Voronezh.

5. Electronic Fund of Legal and Scientific-Technical Information. (2026). http://docs.cntd.ru/document/901856751

6. Gilyazev, F. G. (1991). *Guilt and criminogenic behavior of personality*. VZPI Publishing House.

7. Kabulov, R., Otajonov, A. A., Sattiev, I. A., et al. (2012). *Qualification of crimes: Textbook for higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs*. Tashkent.

8. Kabulov, R., Otajonov, A. A., et al. (2012). *Criminal law (General Part)* (2nd ed.). Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan.

9. Matmuratov, B. J. (2018). Some issues of qualification based on the subjective aspect of crime. *Bulletin of the Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan*, (3), 3–8.

10. Naumov, A. V. (2007). *Russian criminal law: General part. Course of lectures* (Vol. 1). Yuridicheskaya Literatura.

11. National Legal. (2026). Internet Portal of the Republic of Belarus. http://pravo.by/document/?guid=3871&p0=hk9900275

12. Netherlands Criminal Code. (2026). http://law.edu.ru/

13. Otajonov, A. A. (2018). Regulation of criminal liability of legal entities in foreign legislation and issues of introducing it into national legislation. *Bulletin of the Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan*, (2), 9–15.

14. Pavlov, V. G. (2001). *The subject of crime*. Yuridicheskiy Tsentr Press.

15. Rarog, A. I. (2001). *The subjective aspect of crime and qualification of crimes*. Moscow.

16. Rarog, A. I. (2007). *The subjective aspect of crime and qualification*. Moscow.

17. Republic of Kazakhstan. (2026). *Criminal Code of the Republic of Kazakhstan*. https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31575252

18. Republic of Moldova. (2026). *Criminal Code of the Republic of Moldova*. http://lex.justice.md/ru/331268/

19. Russian Federation. (2026). *Criminal Code of the Russian Federation*. http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/

20. Rustambayev, M. H. (2018a). *Course of criminal law of the Republic of Uzbekistan: Special Part* (Vol. 1). Publishing House of the Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan.

21. Rustambayev, M. H. (2018b). *Course of criminal law of the Republic of Uzbekistan: Special Part* (Vol. 2). Publishing House of the Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan.

22. Usmonaliev, M. (2005). *Criminal law (General Part): Textbook for higher educational institutions*. Yangi Asr Avlodi.

ISSN 2181-2179
DOI: 10.51788/tsul.ccj.

KRIMINOLOGIYA
VA JINOIY ODIL SUDLOV

ILMIY-AMALIY JURNAL

2026-yil 2-son

VOLUME 6 / ISSUE 2 / 2026
ISSUE DOI: HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.CCJ.6.2.